

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫ АЯСЫНДА КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ ЖҮЙЕСІ

Бердібекова Әсел Ақбергенқызы

Студент, С. Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Қазақстан, Өскемен қаласы

Сағидулла Ақмарал Жанділдақызы

Студент, С. Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Қазақстан, Өскемен қаласы

Сулейменова Назерке Маратқызы

научный руководитель, педагогика ғылымдарының магистры, С. Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Қазақстан, Өскемен қаласы

СИСТЕМА КРИТЕРИАЛЬНОГО ОЦЕНИВАНИЯ В КОНТЕКСТЕ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

Бердибекова Асель Акбергеновна

студент, Восточно-Казахстанский университет имени Аманжолова, Казахстан, г. Усть-Каменогорск

Сағидулла Ақмарал Жандильдаевна

студент, Восточно-Казахстанский университет имени Аманжолова, Казахстан, г. Усть-Каменогорск

Сулейменова Назерке Маратовна

магистр педагогических наук, С. Восточно-Казахстанский университет имени Аманжолова, Казахстан, г. Усть-Каменогорск

CRITERIA-BASED ASSESSMENT SYSTEM IN THE CONTEXT OF UPDATED EDUCATION CONTENT

Asel Berdibekova

Students, East-Kazakhstan University named after Amanzholov, Ust-Kamenogorsk, Kazakhstan

Akmaral Sagidulla

Students, East-Kazakhstan University named after Amanzholov, Ust-Kamenogorsk, Kazakhstan

Suleimenova Nazerke Maratovna

Master of Pedagogical Sciences, S. East-Kazakhstan University named after Amanzholov, Ust-

Аннотация. Мақалада қазақстандық жаңартылған мазмұн бойынша орта білім беру жүйесіне көшу мәселесі талқыланады. Критериалды бағалау жүйесі енгізілуде оқушы, оқуға деген ынтасын арттырады. Бағалау критерийлерінің рөлі және тұрақты кері байланыс, әр оқушыға және оның ата-анасына түсінікті. Орта білім беру жағдайында реформаның негізгі тиімділігі қазақстандық мұғалімдердің жұмысқа дайындығына байланысты болады, ол жаңартылған орта білім мазмұны туралы, осыған байланысты мұғалімдер және оның ғылыми - зерттеу қызметінде практикалық сабақтар маңызды бола бастайды.

Аннотация. В статье рассматривается вопрос перехода к системе среднего образования Казахстана по обновленному содержанию. Внедрение системы критериального оценивания повышает мотивацию студентов к обучению. Роль критериев оценки и регулярной обратной связи понятна каждому учащемуся и его или ее родителям. В контексте среднего образования основная эффективность реформы будет зависеть от готовности казахстанских учителей к работе, речь идет об обновленном содержании среднего образования, в связи с чем практические занятия станут более важными для учителей и их исследовательской деятельности.

Abstract. The article examines the issue of transition to the system of secondary education in Kazakhstan in terms of the updated content. The introduction of a criterion-based assessment system increases the motivation of students to learn. The role of assessment criteria and regular feedback is clear to each student and his or her parents. In the context of secondary education, the main effectiveness of the reform will depend on the readiness of Kazakhstani teachers to work, we are talking about the updated content of secondary education, in connection with which practical exercises will become more important for teachers and their research activities.

Тірек сөздер: қалыптастырушы бағалау, критерий, дескриптор, кері байланыс, үйлестіруші.

Ключевые слова: формирующая оценка, критерии, дескриптор, обратная связь, координатор.

Keywords: formative assessment, criteria, descriptor, feedback, coordinator.

Қоғамдық дамудың қазіргі кезеңі тұрақты өзгергіштікпен сипатталады, яғни ол динамизм. Қазіргі таңда білім, технология, ақпарат өзгеруде, алған білім тез ескіруге әкеледі. Осыған байланысты оқытудың мақсаты мен оны қайта анықтау қажеттілігі туындайды функциялар бар. Бүгінде күнделікті оқу үрдісінде біз оқушының дағдыларын, дағдылар мен әрқашан бәсекеге қабілетті болу үшін өмір бойы оқуға дайын болуға үйретеміз. Осылайша оқушы жеке және өзіндік жұмысты қамтамасыз етеді (Болон процесінің талаптарына сәйкес), мазмұны мен оқыту әдістерін бағдарлау құзыреттіліктерін білу үшін. Адамзаттың дамуы жаһандық сипат алды, және осы арқылы кеңістікте өмір сүруге және жұмыс істеуге қабілетті адамның ғана бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Біз балаларымыздан көргіміз келетін құндылықтарға өзгерістер қажет. Ол болу керек авторитарлық педагогика әдістерімен ынталандырудың орнына сапалы білім алудың негізгі стимулы; сонымен қатар, ол адамды өзін-өзі барынша тануға бағыттайды. Атап айтқанда, қазірдің өзінде мектепте оқушыларды өмірде табысты болуға ұмтылуға бағыттау.

Осы мақсатта Қазақстанда соңғы бес жылда бағдарламалар әзірленді білім мазмұнының жаңартылған стандартына негізделген. Бағдарлама 2015 жылдың қыркүйегінен бастап бастауыш білім мазмұнын жаңарту 30 пилоттық мектепте сәтті сыналды, оның ішінде қалалық, ауылдық және кіші. Білім беру апробациясы бағдарламалар оқытудың оң нәтижесін берді, ал 2016 жылдың қыркүйегінен бастап барлығы Қазақстанның орта мектептері бірінші сыныптарда, жаңартылғанға көшу білім мазмұнының стандарты.

Жаңа оқу бағдарламаларында қандай өзгерістер байқалады? Айта кету керек академиялық мазмұн сақталады, бірақ күтілетін нәтижелер мақсаттарының жүйесі арқылы беріледі. Мазмұнды жаңартудың ерекшелігі - бұл білім оқушы міндетті түрде бір нәрсені үйренуі керек болған кезде мазмұннан оқытуға дейін құрылған стандарттар мен бағдарламаларда және күтілетін нәтижелерде көрсетілген пәндік мазмұн болып табылады. Бұл тәсілде ең бастысы оқушылардың жеке тұлға туралы білімінің көлемі емес тақырыптар мен оқытудың нақты нәтижелері, сонымен қатар оқушылардың алған білімдерін қолдану қабілеті мен дағдылары нақты жағдайларда жасау. Бұл жағдайда мұғалімнің негізгі міндеті осындай ұйымшылдыққа жетелей отырып, білім алушыларды өзін-өзі реттеуге үйретуге білім беру кеңістігін кеңейтуге бағытталған. Жаңартылған білім стандарты аясында интегративті тәсіл кеңінен қолданылады, ол мазмұнның байланысына байланысты әлемнің тұтас бейнесін қалыптастыруға ықпал етеді. Оқу жоспарларындағы білім мазмұнының сабақтастығы объектілер «спиральдылық» принципімен қамтамасыз етілген. Бұл принцип мынаны бекітеді мүмкіндік: белгілі бір академиялық кезеңдерден кейін әрбір оқу мақсаты мен тақырыбы білім мен дағдылар көлемінің біртіндеп тереңдеуімен немесе күрделенуімен қайта тексеріледі. Оларға тіл пәндерін оқыту оқушыларда сөйлеудің төрт түрін дамытуға бағытталған іс -әрекет: тыңдау, сөйлеу, оқу, жазу жатады. Білім мен түсінік дәстүрлі түрде бағаланады материалды және алынған білімді қолдана білу қабілетіне мән бермеді.

Енді мұғалімдер оқушылардың білім беруді талдау, синтездеу және бағалау қабілетін дамытуы керек. Осылайша, Блум таксономиясының деңгейлері бойынша күтілетін нәтижелердің жіктелуі «Біледі», «түсінеді», «қолданады», «талдайды», «синтездейді», «бағалайды» зерттеудің бірлігі, танымдық, практикалық және эмоционалды-эстетикалық әлемді тану әдістері жоғары ойлау қабілеттерін дамытуға ықпал етеді (талдау, синтез, баға). Үздіксіз пәнаралық байланыс, практикалық фокус және тікелей байланыс өмірлік пәндердің мазмұны оқушылардың жан-жақты дамуына ықпал етеді қоршаған шындықты қабылдау және функционалдық сауаттылықты ашады.

Жаңартылған білім беру мазмұнына көшу жағдайында Қазақстан үшін өзекті мәселе ол оң бағалауға ықпал ететін оқушыларды бағалау әдісі және оқу проблемаларын жеңу, оқу процесін жекелендіру, және жалпы алғанда білім беру мотивациясы және оқушылардың өзін-өзі реттеуін қалыптастыру. Критериалды бағалау педагогикалық мүмкіндіктерді кеңейтуге бағытталған. Ал, бұрын жалпы алғанда, білім жетістіктерін критериалды бағалау технологиясын тиімді қолдану үшін оқушыларға, мұғалімге осы түрлерді қолдану бойынша білім мен дағдыларды меңгеру қажет формативті және жиынтық бағалау болған.

Сонымен, жаңарту шеңберінде критериалды бағалау дегеніміз не және оның түрлері? қазақ мектептеріндегі білім мазмұны? Келесі анықтаманы қарастырыңыз: «Критериалды бағалау оқушылардың процедуралық және тиімді метатехнологиясы, қойылған мақсаттар мен оқу мақсаттарына жету үшін барлығын өзара бақылау және бағалау әрекеттерінің жүйесін қамтамасыз ететін білім беру процесі. Біз әрі қарай оқимыз: «Қалыптастырушы бағалау - процеске өзгерістер енгізу мақсатында оқушылардың үлгерімін бағалау. Қалыптастырушы бағалау оқушыларға өздері туралы білуге және бақылауға мүмкіндік береді, мұғалімнің көмегімен ілгерілеу және келесі қадамдарды жоспарлау. Формативті бағалау белгілі бір схемалар және процестің дұрыс бағытталуы мен тиімділігін қамтамасыз етеді, оқушылардың оқу қажеттіліктерін зерттеуге мүмкіндік туғызады, бақылауды қамтамасыз етеді оқушылардың оқу саласындағы жетістіктерін қадағлайды. Формативті бағалаудың келесі әдістері бар:

- бақылау;
- оқушылардың ауызша жауаптары;
- оқушылардың жазбаша жұмыстары;
- тест тапсырмалары ».

Қалыптастырушы бағалауды оқуды бағалау деп те атайды, бұл «оқушылар мен олардың мұғалімдері қолданатын мәліметтерді іздеу және түсіндіру процесі тағылымдамадан өтушілердің дайындық кезеңін, бағыт -бағдарын анықтау әзірленуі тиіс және қажетті деңгейге қалай жетуге болатынын анықтау ». Бұл сіздің оқу нәтижелеріңізді жақсарту үшін

сізге қажет деген идеяны қарастырады алынған кері байланысқа жауап беру қарым -қатынас, ол өз кезегінде іс -әрекетке ынтасы мен тілегін анықтауы тиіс. Осыған байланысты тұрақты кері байланыстың рөлі әр оқушыға және оның ата -анасына түсінікті болады. Өйткені, қалыптастырушы бағалау үйренуші мен арасындағы үздіксіз кері байланысты қамтамасыз етеді мұғалім балл мен баға қоймай, ал оқушы қателесуге және түзетуге құқылы. Бұл оқытудағы проблемаларды анықтауға, білім беруді уақытында түзетуге мүмкіндік береді процесін жүргізіп, ең жақсы нәтижеге жетуге көмектеседі.

Пилоттық мектептердің критериалды бағалауды енгізу тәжірибесі тағайындауға мүмкіндік береді оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау үшін бұл жүйенің өзектілігі жоғары, себебі бұл жерде үдеріс оқушының жұмысы сыныптастарының жұмысымен емес, белгілі бір жұмыспен салыстырылады объективтілікті беретін критерий. Бұл процеске оқушылардың толық қатысуы байқалады, өйткені қорытынды бағаны алудың егжей -тегжейлі алгоритмі берілген әр оқушы өзінің жетістік деңгейін анықтай алады. Глоссарийде біз мынаны оқимыз: «Бағалау критерийі - бұл бір нәрсені бағалау туралы шешім қабылдаудың белгісі, негізі, ережесі талаптарға сәйкестігі. Критерийлер дескрипторлармен сипатталады, онда (үшін әрбір нақты жұмыс) идеалды түрде қалай көрінетіні туралы нақты түсінік береді тапсырманың нәтижесі, ал дескрипторға сәйкес бағалау - бұл анықтама оқушының осы мақсатқа жақындау дәрежесі ». Бұл жерде маңызды фактор да бар оқушыларды тапсырманы орындамас бұрын бағалау критерийлерімен таныстыру қажеттілігі және тапсырма кезінде оқушылар үшін бағалау критерийлерінің болуы. Алдын ала мұғалім сабақта олардың орналасуы туралы ойлануы керек (мысалы: оқушы дәптерінде, карта түрінде, бойынша үстел, тақтада).

Қалыптастырушы бағалауды жүйелі түрде жүргізу, кері байланыс маңызды, өйткені қалыптастырушы бағалаудан күтілетін нәтиже сапасына байланысты. Қалыптастырушы бағалау стандартталмайтын процес екенін атап өткен жөн, яғни әр мұғалім өз бетінше жеке қалыптастырушы бағалау тәжірибесін анықтай алады және оның нәтижелері үшін жауап беруі қажет.

Жиынтық бағалау дегенді қалай түсінеміз? Бұл бағалау процесі «Оқушылардың кез келген оқу кезеңінде алған жетістіктері (оқу бөлімінің соңында, жарты жыл және бір жыл). Жиынтық бағалау - мазмұн стандарттарын меңгерудің көрсеткіші; Онда үш түрі бар: ауызша презентация, тест және жетістіктерді көрсету». Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында бірінші сыныпта бірінші жартыжылдықта тек қалыптастырушы бағалау жүргізіледі. Жылдың екінші жартысында жиынтық бағалауды жүргізеді, оның нәтижелері балл түрінде электронды журналға қойылады. Осылайша, төртінші баға тек 3 -ші және 4 -ші тоқсанда беріледі. Электронды журналда қандай ақпарат бар? Ол әр пән бойынша толтырылады және оқушының мәліметтерін, оның нәтижелері секциялар бойынша және тоқсан бойынша жиынтық бағалауға арналған. Жыл бойына қойылатын қорытынды баға автоматты түрде есептеледі.

Сонымен қатар, әрбір әкімшілікте, қаланың , ауданның білім бөлімінде және мектепте, критериалды бағалау жүйесін енгізу процесін үйлестіретін жауапты тұлғалар болады. Аймақтық үйлестірушілер Қалалық, аудандық бөлімдердің әдіскерлерінің арасынан, мектеп директорларының орынбасарларының арасынан анықталады. Білім беру реформасы аясында бірінші орында дайындалған педагогикалық кадрлардың қажет.

Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында біршама енгізілген өзгерістерді атап өткен жөн: оқу үрдісіне жеке тұлғаны қосудың әдісі өзгереді, бір ауысымда білім алушы мен білім алушының арасындағы субъектілік-Объектілік қатынастарға субъектілік -субъектілік қатынастар келеді, онда оқу процесінің екі қатысушысы да белсенді, өзара іс-қимылда тең және бір-бірін құрметтейді. Оқу жетістіктері өнімді сипатқа ие болады, оқушы таным субъектісіне айналады, ал мұғалім бастамашы, ұйымдастырушы, кеңесші болады бұл оқушылардың танымдық іс-әрекеті. Жаңартылған бастауыштың педагогикалық аспектісі білім беру мақсаттары мұғалім мен оқушылар үшін жалпыға ортақ болуынан көрінеді. Әр мұғалім оқушылармен бірге жаңа әдіспен оқытуды бастайды, бұл әлеуметтік жағдайды көрсететін жаңарту процесінің аспектісі. Осылайша, . 2016-2017 оқу жылында Қазақстандық білім берудің даму тарихы жаңа кезеңді басталады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Әбділдина Ж. Renewal - тиімді және сапалы білім үшін. // Білімді ел. Білімді ел. No 15 (52) 2016 жылғы 16 тамыз // www.bilimdinews.kz
2. Білімді өзгерту, дағдыларды бағалау және оқыту, ХХІ ғасырға қажет: Әрекетке шақыру (Intel, Microsoft және Cisco Education Group, 1 қыркүйек 2008) // <http://www.cisco.com/web/RU/news/releases/txt/2009/011409d.html>
3. Мұғалімге арналған нұсқаулық. Тиімді оқыту. СРМ АОО «Назарбаев Зияткерлік мектептер». - Астана, 2016 ж.
4. Орталық әзірлеген біліктілікті арттыру бағдарламаларының түсініктері мен категорияларының түсіндірме сөздігі Кембридж университетінің білім беру факультетімен бірлесе отырып, үздік оқу. Оқу құралы. 2 -ші басылым, СРМ АОО «Назарбаев Зияткерлік мектептері». - Астана, 2013 жыл. UDC 37